

LAKIALOITE 49/2006 vp

Laki rikoslain ja pakkokeinolain 5 a luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys sisältää ehdotukset laeiksi rikoslain ja pakkokeinolain muuttamisesta. Rikoslakiin ehdotetaan otettavaksi uutena tunnusmerkistönä rahapelirikos. Rahapeliriksestä tuomittaisiin henkilö, joka antaa tai vastaanottaa taloudellisen edun tai muutoin tekee sopimuksen veikkaus-, vedonlyönti- tai totopelin kohteena olevan kilpailun tuloksesta tarkoituksenaan vääristää tulos ja sitä hyväksikäyttämällä hankkia itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä. Rahapeliriksestä tuomittaisiin myös henkilö, joka tietoisena sanotunlaisesta sopimuksesta käyttää sitä hyväkseen ottamalla osaa kilpailun tuloksesta järjestettävään rahapeliin. Kvalifioituna teko-
muotona olisi törkeä rahapelirikos.

Yritys olisi rangaistavaa sekä rahapelirikoksen että törkeän rahapelirikoksen osalta. Rahapelirikoksen rangaistusasteikoksi ehdotetaan sakkoo tai enintään kahta vuotta vankeutta. Törkeän rahapelirikoksen rangaistusasteikoksi ehdotetaan neljästä kuukaudesta neljään vuoteen vankeutta.

Lisäksi ehdotetaan, että henkilö voitaisiin tuomita kätkemisriksestä, jos hän ryhtyy rahapelirikoksella saatuun omaisuuteen. Pakkokeinolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että törkeää rahapelirikosta tutkittaessa olisi mahdollista käyttää telekuuntelua.

PERUSTELUT

1. Rikoslaki

32 luku. Kätkemis- ja rahanpesurikoksista

1 §. Kätkemisrikos. Ehdotetun pykälän mukaan joka kätkee, hankkii, ottaa huostaansa tai välittää toiselta varkaus-, kavallus-, ryöstö-, kirisitys-, petos-, rahapeli-, kiskonta- tai maksuvälinepetosrikoksella saatua omaisuutta taikka muulla tavoin ryhtyy sellaiseen omaisuuteen, on

tuomittava, jollei teko ole rangaistava rahanpesuna, kätkemisriksestä sakkoon tai vankeuteen yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi.

Voimassa olevaa kätkemisrikosta koskevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös rahapelirikos lisättäisiin kätkemisrikoksen ns. esirikoksena kyseeseen tulevien rikosten joukkoon.

36 luku. Petoksesta ja muusta epärehellisydestä

4 a §. Rahapelirikos. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan rahapelirikoksesta rangaistaisiin sitä, joka antaa tai vastaanottaa taloudellisen edun tai muutoin tekee sopimuksen arpajaislain (1047/2001) mukaisesti toimeenpantavan veikkaus-, vedonlyönti- tai totopelin kohteena olevan kilpailun tuloksesta tarkoituksenaan vääristää tulos ja sitä hyväksikäyttämällä hankkia itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä. Rangaistuksena olisi sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta.

Ehdotetun 1 momentin mukaan rikos täyttyisi jo silloin, kun sopimus tuloksen vääristämisestä on tehty, jos sopijapuolten tarkoituksena on vääristetyn tuloksen avulla hankkia itselleen tai jollekin kolmannelle taloudellista hyötyä osallistumalla kilpailun tuloksesta toimeenpantuun veikkaukseen, vedonlyöntiin tai totopeliin. Käytännössä tällaisen toiminnan rangaistavuus kuitenkin jo näyttöön liittyvistä syistä yleensä edellyttäisi, että tällaiseen peliin on todella sittemmin otettu osaa.

Ehdotetussa säännöksessä "tuloksella" tarkoitettaisiin paitsi varsinaista lopputulosta myös muita sellaisia ottelun tai kilpailun kulkuun liittyviä tapahtumia tai seikkoja, jotka voivat olla rahapelin kohteena.

Ehdotetun 2 momentin mukaan rahapelirikoksesta tuomittaisiin myös se, joka tietoisena 1 momentissa tarkoitettua tuloksen vääristämistä koskevasta sopimuksesta käyttää sitä hyväkseen ottamalla osaa sellaiseen veikkaus-, vedonlyönti- tai totopeliin, jossa sanottu kilpailu on kohteena. Säännöstä voitaisiin soveltaa silloin, kun esimerkiksi useat joukkueen pelaajat sovitusta lopputuloksesta tietoisina lyövät vetoa vääristetystä tuloksesta, mutta kaikkia ei voida varsinaisesti pitää sopimuksen tekijöinä. Toisaalta tällöin kaikkien toiminta on kuitenkin sillä tavoin moitittavaa, että myös heitä on perusteltua rangaista rahapelirikoksesta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan rahapelirikoksen yritys olisi rangaistava. Näin ollen rangaistavaa olisi esimerkiksi ottaa yhteyttä johonkin vedonlyönnin kohteena olevan ottelun pelaajaan ja

pyrkä taivuttamaan häntä tuloksen vääristelyyn, kuten tahallisen tappion tai tietyn maali määrän järjestämiseen.

Vedonlyönnin kohteena olevaan pelitoimintaan tuli Suomessa kaudella 2005 negatiivisena ilmiönä mukaan otteluiden tahallinen häviäminen palkkiota vastaan. Epäillään, että eräässä Veikkausliigassa pelatussa jalkapallo-ottelussa ottelun hävinnyt osapuoli olisi tehnyt sen tahallaan. Lisäksi toisessa tapauksessa nimettömänä pysynyt liigapelaaja ilmoitti sopineensa ottelun tahallisesta häviämisestä palkkiota vastaan. Tapaukset vaikuttavat negatiivisesti koko lajin imagoon ja laillisen vedonlyönnin uskottavuuteen. Tapauksiin liittyy vireillä oleva rikostutkinta.

Vedonlyöntiin liittyviä epärehellisiä toimia on tullut ilmi myös muissa EU-maissa. Tapauksia tutkitaan ainakin Belgiassa ja Italiassa. Toimijoina ovat ainakin osassa tapauksia olleet kansainväliset järjestäytyneet rikollisryhmät. Tekojen selvittämisessä on ollut vaikeuksia johtuen kansallisten lainsäädäntöjen puutteellisuuksista. Urheilulla ja siihen liittyvillä rahapeleillä on huomattava merkitys EU:n alueella. Pelit ja kilpailut ovat rahapelin kohteina laajasti rajat ylittäen.

Edellä mainittujen tapausten yhteydessä on käynyt ilmi, että rikoslainsäädännön puutteellisuus saattaa johtaa tilanteeseen, jossa varsinkin yritys ottelutulokseen vaikuttamiseen voi jäädä rankaisematta. Nykylainsäädännön mukaan esimerkiksi palkinnon tarjoaminen ottelun pelaajalle tai kilpailuun osallistujalle sovittuun lopputulokseen pyrkimisestä on tulkittavissa petoksen valmisteluksi, eikä se ole rangaistavaa.

Nykyisen petosta koskevan lainsäädännön perusteella taloudellista vahinkoa kärsineen tahon löytyminen voi olla käytännössä mahdotonta.

Petoksen täytyminen edellyttää oikeudettoman taloudellisen hyödyn hankkimista itselle tai toiselle, erehdyttämistä, erehtymistä ja taloudellista vahinkoa erehdytetyille tai sille, jota tämä edustaa.

Käytännön ongelmia petoksen selvittämisessä tulee muun muassa silloin, kun kilpailu tai ottelu, jonka lopputulokseen pyritään vaikutta-

maan, järjestetään Suomessa, mutta varsinainen hyöty vedonlyöntitoiminnasta hankitaan ulkomailla. Tällöin petetyn tahon löytäminen on äärimmäisen vaikeaa. Lisäksi tapauksissa, joissa sopimalla pyritään varmistamaan etukäteen heikommaksi arvioitun joukkueen tai kilpailuun osallistuvan häviö, ongelmalliseksi tulee rahapeliyhtiölle aiheutuneen vahingon näyttäminen.

Suomalaisten urheiluseurojen talousongelmat, urheilemisesta saadun palkan ja palkkioiden vaatimattomuus, globalisaatiokehitys sekä nettipelaamisen helppous ja anonymiteetti saattavat houkutella ottelu- ja kilpailutulosten ennalta sopimiseen.

Nykylainsäädännön puutteellisuus mahdollistaa siten huomattavan taloudellisen hyödyn hankkimisen epärehellisin keinoin vähäisellä kiinnijäämisriskillä. Tällaisesta toiminnasta aiheutuu huomattavaa välitöntä ja välillistä taloudellista vahinkoa rehellisille pelaajille, laillisille rahapeliyhtiöille sekä urheilun lajiliitoille, niiden jäsenseuroille ja toiminnassa mukana olville.

Rikoslainsäädäntöä muuttamalla pystyttäisiin paremmin ennalta ehkäisemään epärehelliseen taloudellisen edun tavoitteluun tähtäävää toimintaa kriminalisoimalla se aikaisemmassa vaiheessa. Samalla parannettaisiin viranomaisten mahdollisuuksia tekojen selvittämiseen.

3 b §. Törkeä rahapelirikos. Ehdotetun pykälän mukaan törkeästä rahapelirikoksesta rangaistaisiin sitä, joka osallistuu kilpailun tai ottelun lopputuloksesta sopimiseen tai joka käyttää hyväkseen tällaisesta sopimuksesta saatua tietoa, jos teolla tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä, aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa tai jos rikos tehdään suunnitelmallisesti ja teko on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Rangaistusasteikko ulottuisi neljästä kuukaudesta neljään vuoteen vankeutta. Yritys olisi rangaistava.

2. Pakkokeinolaki

5 a luku. Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu

2 §. Telekuuntelun edellytykset. Telekuuntelun edellytyksiä koskevaan pykälään ehdotetaan liittäväksi uusi 13 a kohta. Tämä merkitsisi sitä, että telekuuntelu olisi muiden edellytysten täytyessä mahdollista myös silloin, kun henkilöä epäillään törkeästä rahapelirikoksesta.

Telekuuntelun mahdollistaminen on välttämätöntä, jotta viranomaisilla olisi riittävät mahdollisuudet tekojen selvittämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki
rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 32 luvun 1 §, sellaisena kuin se on laissa 61/2003, ja
lisätään 36 lukuun uusi 4 a ja 4 b § seuraavasti:

32 luku

Kätkemis- ja rahanpesurikoksista

1 §

Kätkemisrikos

Joka kätkee, hankkii, ottaa huostaansa tai välittää toiselta varkaus-, kavallus-, ryöstö-, kiristys-, petos-, rahapeli-, kiskonta- tai maksuvälinepetosrikoksella saatua omaisuutta taikka muulla tavoin ryhtyy sellaiseen omaisuuteen, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava rahanpesuna, *kätkemisrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi.

36 luku

Petoksesta ja muusta epärehellisyydestä

4 a §

Rahapelirikos

Joka antaa tai vastaanottaa taloudellisen edun tai muutoin tekee sopimuksen arpajaislain (1047/2001) mukaisesti toimeenpantavan veikkaus-, vedonlyönti- tai totopelin kohteena olevan kilpailun tuloksesta tarkoituksenaan vääris-

tää tulos ja sitä hyväksikäyttämällä hankkia itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä, on tuomittava *rahapelirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Rahapelirikoksesta tuomitaan myös se, joka tietoisena 1 momentissa tarkoitettusta tuloksen vääristämisestä koskevasta sopimuksesta käyttää sitä hyväkseen ottamalla osaa sellaiseen veikkaus-, vedonlyönti- tai totopeliin, jossa sanottu kilpailu on kohteena.

Yritys on rangaistava.

4 b §

Törkeä rahapelirikos

Jos rahapelirikoksessa

- 1) tavoitellaan huomattavaa hyötyä,
 - 2) aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tunnettavaa vahinkoa tai
 - 3) rikos tehdään suunnitelmallisesti
- ja rahapelirikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä rahapelirikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

2.

Laki

pakkokeinolain 5 a luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun pakkokeinolain (450/1987) 5 a luvun 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 651/2004, uusi 13 a kohta seuraavasti:

5 a luku

Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu

2 §

Telekuuntelun edellytykset

Kun on syytä epäillä jotakuta

13 a) törkeästä rahapelirikoksesta,
rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kuunnella ja tallentaa

televiestejä, joita epäilty lähettää hallussaan olevasta tai oletettavasti muuten käyttämästään teleliittymästä, teleosoitteesta tai telepäätelaitteesta, taikka tällaiseen teleliittymään, teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen tulevia hänelle tarkoitettuja viestejä, jos saatavilla tiedoilla voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 2006

Jukka Gustafsson /sd
Arto Seppälä /sd
Kari Uotila /vas
Mikko Elo /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Valto Koski /sd
Kalevi Olin /sd
Virpa Puisto /sd
Marja Tiura /kok
Johannes Koskinen /sd
Bjarne Kallis /kd
Esko Ahonen /kesk
Ilkka Taipale /sd
Timo Soini /ps
Jukka Vihriälä /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Lauri Kähkönen /sd

Pekka Kuosmanen /kok
Aila Paloniemi /kesk
Klaus Hellberg /sd
Satu Taiveaho /sd
Pirkko Peltomo /sd
Maija Rask /sd
Sirpa Paatero /sd
Rakel Hiltunen /sd
Klaus Pentti /kesk
Maija-Liisa Lindqvist /kesk
Reijo Laitinen /sd
Iivo Polvi /vas
Pertti Hemmilä /kok
Hannu Hoskonen /kesk
Markku Koski /kesk
Pehr Löw /r
Jouko Laxell /kok

LA 49/2006 vp — Jukka Gustafsson /sd ym.

Reino Ojala /sd
Ahti Vielma /kok
Matti Väistö /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Kirsi Ojansuu /vihr
Jutta Urpilainen /sd
Kyösti Karjula /kesk
Tapani Tölli /kesk
Susanna Rahkonen /sd
Markku Laukkanen /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Raija Vahasalo /kok
Säde Tahvanainen /sd
Esko-Juhani Tennilä /vas
Roger Jansson /r
Mikko Alatalo /kesk
Jyrki Kasvi /vihr
Astrid Thors /r
Lauri Oinonen /kesk
Heidi Hautala /vihr
Merikukka Forsius /vihr
Antti Kaikkonen /kesk
Tony Halme /ps
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Unto Valpas /vas
Seppo Lahtela /kesk
Kimmo Tiilikainen /kesk
Markus Mustajärvi /vas
Anne Holmlund /kok
Sari Essayah /kd
Minna Lintonen /sd
Mauri Salo /kesk
Mikko Kuoppa /vas
Kalevi Lamminen /kok
Mikko Immonen /vas
Janina Andersson /vihr
Arto Satonen /kok
Mika Lintilä /kesk
Seppo Särkiniemi /kesk
Simo Rundgren /kesk
Leena Harkimo /kok
Petri Salo /kok
Heikki A. Ollila /kok
Raimo Vistbacka /ps

Matti Saarinen /sd
Harry Wallin /sd
Eero Lämsä /kesk
Susanna Haapoja /kesk
Kaarina Dromberg /kok
Jouko Skinnari /sd
Esa Lahtela /sd
Tuula Väätäinen /sd
Toimi Kankaanniemi /kd
Matti Kauppila /vas
Anneli Kiljunen /sd
Jaana Ylä-Mononen /kesk
Leena Rauhala /kd
Pekka Vilkuna /kesk
Tero Rönni /sd
Riikka Moilanen-Savolainen /kesk
Arja Alho /sd
Minna Sirnö /vas
Reijo Kallio /sd
Matti Kangas /vas
Lyly Rajala /kok
Pia Viitanen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Jaakko Laakso /vas
Erkki Pulliainen /vihr
Liisa Jaakonsaari /sd
Veijo Puhjo /vas
Pentti Tiusanen /vas
Erkki Virtanen /vas
Antero Kekkonen /sd
Irina Krohn /vihr
Martti Korhonen /vas
Tuija Nurmi /kok
Eero Akaan-Penttilä /kok
Pertti Salovaara /kesk
Kari Kärkkäinen /kd
Kauko Juhantalo /kesk
Jukka Roos /sd
Arto Bryggare /sd
Jari Leppä /kesk
Irja Tulonen /kok
Sinikka Hurskainen /sd
Saara Karhu /sd